

Samenvatting stage

Een pilotstudie naar de verwachte voordelen, zorgen en waargenomen waarde van was- en droogrobots in de thuiszorg voor ouderen: Perspectieven van ouderen en wijkverpleegkundigen

Anouk J. Cornelissen

2479982

Faculty of Behavioural, Management, and Social Sciences, University of Twente

TZA Achterhoek, Ulf

July 10, 2025

Annemarie Braakman-Jansen

Anja Stunnenberg

10 EC

De afgelopen tien jaar is de vergrijzing in Nederland sterk toegenomen en tot 2040 wordt een sterke stijging verwacht, met name in regio's als de Achterhoek. Door deze 'dubbele vergrijzing' neemt het aantal kwetsbare ouderen toe, terwijl de zorgsector kampt met een toenemend personeelstekort. Nu meer oudere volwassenen zelfstandig willen blijven wonen, kunnen technologieën zoals robotdouchesystemen hen helpen om hun autonomie en levenskwaliteit te behouden. Er blijven echter zorgen bestaan over de acceptatie door gebruikers, emotioneel comfort en het verlies van persoonlijke interactie. Deze pilotstudie, uitgevoerd binnen TZA Achterhoek, was gericht op het verkennen van de waargenomen voordelen, zorgen en waarden met betrekking tot robots voor wassen en drogen onder oudere volwassenen en wijkverpleegkundigen.

Het stage onderzoek werd verdeeld in twee doelgroepen: zelfstandig wonende ouderen van 65 jaar en ouder die geen hulp nodig hadden bij het douchen en wijkverpleegkundigen die opleidingsniveau 6 vertegenwoordigen. Er werden vier interviews gehouden met de oudere volwassenen en één focusgroep met drie wijkverpleegkundigen. Uit het onderzoek bleek dat zowel de oudere volwassenen als de wijkverpleegkundigen een grotere zelfstandigheid als een belangrijk voordeel van een was-en-droogrobot zagen, hoewel de oudere volwassenen over het algemeen positiever waren. Wijkverpleegkundigen uitten grotere zorgen op basis van hun ervaring, waaronder technische beperkingen, hygiënerisico's en extra zorgtaken. Beide groepen deelden hun bezorgdheid over bruikbaarheid, kosten en badkamerruimte. Hoewel oudere volwassenen waarde hechten aan autonomie, benadrukten sommigen ook het belang van sociaal contact. De verpleegkundigen bleven sceptisch over de toegevoegde waarde van de robot in zijn huidige vorm.

Beperkingen van dit onderzoek waren onder andere de kleine en gevarieerde steekproefomvang en de moeite die oudere deelnemers hadden om zich een voorstelling te maken van hun toekomstige zorgbehoeften. Verder onderzoek op dit gebied is cruciaal. Toekomstig onderzoek zou grotere en meer diverse steekproeven kunnen omvatten door ouderen die geen zorg ontvangen te vergelijken met ouderen die wel zorg ontvangen om inzicht te krijgen in de verschillen tussen deze groepen wat betreft hun mening over een was systeem in de thuiszorg. De oudere volwassenen die nog geen hulp ontvingen met douchen hadden echter moeite om zich

voor te stellen welke zorg ze uiteindelijk nodig zouden hebben, vergeleken met ouderen die al zorg ontvangen, dus het is belangrijk om hier rekening meer te houden in vervolgonderzoek.

Informele zorgverleners, zoals familieleden, vrienden of buren die onbetaalde zorg verlenen, hebben vaak ervaring uit de eerste hand met de dagelijkse uitdagingen en emotionele aspecten van zorg verlenen. Hun perspectieven kunnen aanzienlijk verschillen van die van professionele zorgverleners en bieden unieke inzichten in de gepercipieerde voordelen en zorgen rondom zorgrobots voor bijvoorbeeld het wassen. Het opnemen van hun stem kan de onderzoeksresultaten verrijken en bijdragen aan de ontwikkeling van meer inclusieve, gebruikersgerichte technologische oplossingen.

Toekomstig onderzoek kan zich richten op het beter uitleggen van de mogelijkheden van huidige was- en droogsystemen. In dit onderzoek werd slechts een beperkt aantal opties aan de deelnemers getoond. In vervolgstudies kan het waardevol zijn om bijvoorbeeld een industrieel ontwerper te betrekken, die niet alleen de werking van zulke systemen duidelijk kan toelichten, maar ook nieuwe mogelijkheden kan visualiseren en ontwerpen. Deze uitleg en ontwerpen kunnen vervolgens worden geïntegreerd in de interviews met deelnemers. Zo krijgen zij een beter beeld van wat er technisch mogelijk is, waardoor ze een meer geïnformeerde mening kunnen vormen over hun zorgen, wensen en verwachtingen ten aanzien van een zorgrobot voor wassen en drogen.

Tot slot is een belangrijke overweging hoe te bepalen of het de moeite waard is om te blijven investeren in dit soort zorginnovatie. Bij deze beslissing moet een zorgvuldige afweging worden gemaakt tussen moeilijk meetbare factoren, zoals het bevorderen van onafhankelijkheid, waardigheid of emotioneel welzijn en duidelijk meetbare resultaten, zoals kostenreductie, efficiëntiewinst of minder werkdruk voor zorgverleners. Toekomstig onderzoek moet daarom zowel kwalitatieve als kwantitatieve methoden combineren om niet alleen de praktische impact van een was en droog systeem voor in de thuiszorg te evalueren, maar ook de sociale, emotionele en ethische implicaties. Alleen door rekening te houden met dit volledige scala aan overwegingen kunnen zinvolle, goed geïnformeerde beslissingen worden genomen over de ontwikkeling en inzet van zorgtechnologieën.